

Nr 444.

Godkänd av första kammaren den 11 juni 1937.

Godkänd av andra kammaren den 11 juni 1937.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckta motioner om underlättande av möjligheterna för landsbygdens ungdom att bedriva studier vid vissa undervisningsanstalter.

(Statsutskottets utlåtande nr 183.)

Till Konungen.

I två inom riksdagen väckta likalydande motioner I: 160 och II: 394 har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla dels att under beaktande av i motionerna angivna synpunkter utredning måtte vidtagas om åtgärder till underlättande av möjligheterna att besöka undervisningsanstalt för barn boende å ort, där sådan anstalt saknas, och dels om framläggande av de förslag, vartill denna utredning kan föranleda.

Det i motionerna framställda yrkandet torde närmast åsyfta de allmänna läroverken och med dem jämförliga läroanstalter men däremot icke de till folkundervisningen hörande liksom ej heller de akademiska och med dessa jämställda. Riksdagens vederbörande utskott har från skolöverstyrelsen erhållit vissa uppgifter, som belysa fördelningen efter hemorter av lärjungarna vid vissa av de läroanstalter, som motionärerna sålunda med sitt yrkande avse. Uppgifterna finnas fogade såsom bilaga vid statsutskottets utlåtande nr 183.

Nyssnämnda uppgifter giva vid handen, att landsbygdens barn — med detta uttryckssätt avser riksdagen här och i det följande barn med hemort utom skolkommunen — i ej ringa utsträckning besöka ifrågavarande läroanstalter. Påfallande är också i vilken relativt stor omfattning det är för dessa elever möjligt att deltaga i undervisningen, utan att inackordera sig å den ort, där läroanstalten är belägen.

Därmed är emellertid enligt riksdagens mening icke ådagalagt, att landsbygdens barn hava lika goda möjligheter som städernas att tillgodogöra sig den högre undervisningen. Trots de förbättringar i detta avseende, som onekligen åstadkommas genom 1927 års skolreform och för varje år ernås genom snabbare, billigare och mer vittutgrenade kommunikationer, är det fortfarande för landsbygdens barn, även om inackordering kan undvikas, som

regel förenat med svårigheter och uppoffringar att deltaga i undervisningen vid läroanstalter, som städernas barn bekvämt kunna besöka. Landsbygdsbarnens svårigheter i detta hänseende framträda särskilt i de fall, då hemmens ekonomi är för svag för att bära utgifterna för barnens resor till den ort, där läroanstalterna är belägen, eller för deras inackordering å denna ort. I dessa fall kan man tala om en spärr vid tillträdet till den högre undervisningen, åtminstone i den mån icke genom stipendier eller nedsättningar i terminsavgifter sådana lättnader kunna beredas, att det blir för dessa hem möjligt att bekosta undervisningen.

Vid de tidigare utredningarna i ämnet hava anvisats åtskilliga utvägar till underlättande av studierna för fattiga, studiebegåvade barn. Riksdagen fäster sålunda uppmärksamheten på att till Kungl. Maj:ts övervägande sedan någon tid föreligger ett förslag från skolöverstyrelsen om inrättande av ett internat vid högre allmänna läroverket i Strängnäs, vilket uppslag framfördes redan av 1918 års skolkommision. Riksdagen finner det önskvärt, att Kungl. Maj:t tager under omprövning, huruvida icke förslag i ämnet må kunna föreläggas riksdagen. Genom att inrätta internat i denna stad och även i andra städer öppnas möjligheter att i viss utsträckning realisera det i motionerna framförda önskemålet. Även studieunderstöd i andra former till obemedlade eller mindre bemedlade men studiebegåvade barn kunna tänkas giva resultat.

Yrkandet i motionerna åsyftar ej blott studiebegåvade barn, som befinna sig i ekonomiskt ömmande omständigheter, utan över huvud taget barn, som icke hava sitt hem å den ort, där skolan är belägen. Såvitt riksdagen kan finna, är det vid en utredning av den vida syftning motionerna hava ofrånkomligt att till behandling upptaga exempelvis frågan om fördelningen över landet av de läroanstalter, som här komma ifråga, och om bidrag från landsbygden till bestridande av läroanstalternas utgifter. Det bör nämligen icke förbises, att — samtidigt som barnen i skolkommunerna kunna sägas vara framför landsbygdens barn gynnade i fråga om utbildningsmöjligheter — en ej oväsentlig del av kostnaderna för denna utbildning bestrides av skolkommunernas själva. Det kan i detta hänseende ifrågasättas, om icke kostnaderna för den undervisning, varom här är fråga, böra helt överflyttas på statsverket eller om det icke kan vara lämpligt att inrätta distrikt för den högre undervisningen, som skulle hava att svara för en del av nämnda kostnader.

En utredning av den art, varom yrkande här framställts, kan alltså icke undgå att taga ställning till frågan om en omlägning i väsentliga avseenden av det högre skolväsendet, och ett realiserande av de förslag, i vilka utredningen kan komma att utmynna, kan förväntas för statsverket innebära kännbara merutgifter.

Då emellertid de ovan antydda svårigheterna för landsbygdens barn att följa undervisningen vid de högre skolorna blotta en allvarlig brist i vår nuvarande skolorganisation och då frågan är av stor betydelse för landsbygden, vill riksdagen icke motsätta sig förslaget, att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning i ämnet.

Riksdagen får sålunda, i anledning av ovannämnda motioner I: 160 och II: 394, anhålla, att Kungl. Maj:ts måtte taga under omprövning, huruvida icke förslag rörande upprättande av internat vid högre allmänna läroverket i Strängnäs må kunna föreläggas riksdagen, ävensom föranstalta om utredning rörande underlättande i övrigt av möjligheterna för barn, boende å ort, där allmänt läroverk och därmed jämförlig undervisningsanstalt saknas, att besöka sådan anstalt.

Stockholm den 11 juni 1937.

Med undersåtlig vördnad.

Nr 445.

Godkänd av första kammaren den 9 juni 1937.

Godkänd av andra kammaren den 9 juni 1937.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag om ändring i vissa delar av civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 (nr 442).

(Bankoutskottets utlåtande nr 78.)

Till Konungen.

Under åberopande av bankoutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 78, varav tryckt exemplar härvid fogas, får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts den 9 april 1937 dagtecknade proposition nr 305, *dels* godkänt det förslag om ändring i vissa delar av civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 (nr 442), som av utskottet framlagts i dess berörda utlåtande, *dels ock* bifallit vad utskottet i övrigt i utlåtandet hemställt.

Stockholm den 9 juni 1937.

Med undersåtlig vördnad.
